

רבי זיואי אומר, אינו מעכב.

ולא "זיואי" ולא "זוהמאי" ידענא, אלא מתניתא ידענא.

רבי אחא אומר, גם שמן טוב [מבושם] מעכב, למי שרגיל לסוך ידיו בו אחר הסעודה⁽⁵⁷⁾.

דאמר רב יהודה אמר רב, ואמרי לה במתניתא תנא: "והתקדשתם"⁽⁵⁸⁾ אלו מים ראשונים. "והייתם קדושים", אלו מים אחרונים. "כי קדוש", זה שמן, שהמברך⁽⁵⁹⁾ סכו בסוף הסעודה כדי להעביר את הזוהמא מהידים,⁽⁶⁰⁾ "אני ה' אלהיכם", זו ברכה.⁽⁶¹⁾

רבי זוהמאי אומר, כשם שכהן מזוהם פסול לעבודה, כך ידים מזוהמות פסולות לברכה.

אמר רב נחמן בר יצחק: אנא, לא "זילאי"

הדרן עלך אלו דברים

שסך ידיו, כי כל מה שאוכל עד אז נחשב בכלל הסעודה.

59. הרשב"א [חולין קו א] כתב שהמקור מה"ת לסוך נסוב רק על המברך, ורבנן הוסיפו לתקן נטילת מים אחרונים לשאר המסובים, ובתורת הבית [בית ו שער ה] כתב שהמזמן מברך עליהם ושאר המסובים לא, [והריטב"א כאן נקט ששאר המסובים די שיטלו אחר ברהמ"ז, וראה פמ"ג פתיחה להל' נטילת ידים סי' קנז].

ורבינו חננאל פירש שכל זמן שלא סך יכול לאכול בלא ברכה כל מאכל שמחמת הסעודה, אך מעת שסך הסיח דעתו, וצריך לברך על מה שאוכל אחריו. ואילו רבי זיואי סבר כי סיכת השמן אינה מעכבת, וגם אחריו אוכל בלא ברכה.

60. הב"ח [קעא] כתב שחכמים תקנו לסוכו משום קדושה, להסיר הזוהמא קודם שמזכיר השם ברהמ"ז, וכיון שהוא מצוה אין בכך חשש של הפסד אוכלין, ואילו המג"א [שם] כתב שההיתר הוא משום שהסיכה היא צורך האדם, ואינו דרך ביזוי לאוכל, ובבה"ל הוסיף שההיתר רק בדבר שדרך העולם לעשות באוכל, ונמצא כי במקום ובזמן שאין הדרך לסוך שמן ערב, אסור לסוכו.

57. רש"י, ורבינו חננאל ביאר שאם הביאו שמן טוב בסעודה צריך לברך עליו, כי אינו מאכל ואין הפת פוטרנו.

61. ביאר רבינו חננאל: "אמר הקב"ה לישראל, כשם שאני קדוש ומשרתי שברקיע מטהרין וטובלין בנהר דינור לבקרים כשיבואו לקלסני, כך אתם, כשתבואו לקלסני תהיו קדושים וטהורים ונקיים בגופכם".

58. במסורת הש"ס ציין שהכוונה לכתוב בויקרא [כ, ז] "והתקדשתם והייתם קדושים כי אני ה' אלוהיכם", אך שם מדובר לענין עריות, וגם לא נאמר שם "כי קדוש אני", ואכן הגר"א העיר שהכוונה לכתוב בסוף שמיני [שם יא מד] בענין איסורי אכילה "והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני", אלא ששם לא נאמר "אני ה' אלוהיכם", ולכן גרס [באדרת אליהו שם] "כי קדוש — זה שמן", "אני — זו ברכה". [ובהגהות הב"ח גרס בסמוך "כי קדוש אני — זה שמן" אני ה' וגו'"].